

Utbildningens innehåll, utbildningsområden och lokal profil

Lärarassistentutbildningen tar sin utgångspunkt i skolans pedagogiska miljö där lärande, socialt samspel, relationsbyggande och administrativa inslag är del av det centrala innehållet. Utbildningen är tydligt tvärvetenskaplig och rör sig i gränslandet mellan pedagogik, beteendevetenskap och sociologi. Lärarassistentyrket handlar i grunden om att förstå förutsättningarna för skolans verksamhet och de sociala och pedagogiska villkor som påverkar lärandemiljön för elever såväl som pedagoger. Utbildningen ska därför präglas av demokratiska och normkritiska perspektiv.

1. Skolans organisation och uppdrag

Utbildningsområdet behandlar de lagar och dokument som reglerar den svenska skolans uppbyggnad och utformning. Centralt innehåll är de demokratiska och etiska principer som skolan vilar på och som utgår från den svenska grundlagen, samt hur skolans politiska styrning ser ut och organiseras.

- Skolans uppdrag att förmedla och förankra den svenska demokratin samt alla människors lika värde.
- Den svenska skolans uppdrag att vara objektiv, saklig, allsidig.
- Skolans uppgift i och relation till den svenska samhället
- Lagar, styrdokument och regelverk för den svenska skolan.
- Läroplanens uppbyggnad och innehåll.
- Skolans organisation och dess huvudmän
- Den svenska skolans historia.

Lärandemål:

- Att deltagarna är väl införstådda med skolans plats och funktion i det svenska samhället
- Att deltagarna är väl införstådda med skolans uppgift att förmedla och förankra den värdegrund som den svenska skolan ska vila på.
- Att deltagarna ser och förstår sin egen roll för att förmedla denna värdegrund.
- Att känna till hur skolans arbete med likabehandlingsplan kan vara upplagt och hur elever kan involveras i detta

2 Ledarskap

Utbildningsområdet är tvärvetenskapligt med sin bas inom sociologi, pedagogik och psykologi. Området inriktar sig på olika teorier och modeller inom ledarskap samt utvecklandet av det egna ledarskapet inom målstyrda verksamheter.

- Salutogent (hälsobringande) ledarskap, med KASAM-teori (känsla av sammanhang)
- Kunskap om gruppprocesser

- Organisationens fyra roller PAEI (producerare, administratör, entreprenör, integrerare)
- Ledarskap i klassrummet
- Trygghetsskapande gruppövningar

Lärandemål:

- Att förstå hur begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet leder till ett salutogent arbets- och tankesätt
- Att förstå hur en grupp utvecklas genom olika faser och hur ledarskapet behöver ändras när gruppen utvecklas.
- Att förstå en arbetsgrupps olika roller
- Att förstå vikten av trygghet i en grupp och hur man kan försöka uppnå det
- Att kunna reflektera kring lärarassistentens roll i arbetslaget och i klassrummet

3. Pedagogik, lärande och utveckling

Utbildningsområdet inriktar sig på pedagogik som vetenskap och på teorier och metoder som används i det svenska utbildningssystemet. Centralt innehåll är utvecklingspsykologi och hur lärandeteorier och kunskapssyn påverkar och utformar undervisningen inom målstyrda verksamheter. Inom utbildningsområdet lyfts även metoder för studieteknik och motivationsarbete fram.

- Lek och rastverksamhet, fritidshemmets uppdrag
- Hjärnsmart lärande
- Kunskapssynens utveckling och betydelse för den svenska skolan.
- Skolämnens syfte och innehåll i olika åldrar
- Elevers läs- och skrivutveckling, samt läsfrämjande arbete
- Andraspråksinlärning
- Matematikämnet i grundskolan
- Prov, inlämning och andra bedömningsgrunder av kunskap
- Betygssystemet i grundskola och gymnasium.
- Källkritik och källtillit i dagens informationssamhälle.

Lärandemål:

- Känna till lekens betydelse och hur man kan hjälpa barn som inte leker
- Kunna reflektera över rollen som rastvärd
- Känna till barns typiska läs- och skrivutveckling.
- Känna till vikten av läsning och läsfrämjande arbete, samt läsningens betydelse för att lyckas i skolarbetet.
- Känna till hur matematikämnet i grundskolan kan vara upplag
- Att deltagarna är införstådda med kunskapssyn, bedömning och betygsättning i svenska skolan.

- Att deltagarna är väl införstådda med och vana att tänka och resonera om källkritik och källtillit.

4. Beteende och socialt samspel

Utbildningsområdet rör sig mellan socialpsykologi och sociologi och handlar om hur grupper och individers identitet och beteenden är kopplade till sociala, ekonomiska och kulturella erfarenheter och förutsättningar. Utbildningsområdet omfattar även individers och gruppers attityder och attitydförändringar, avvikande beteende och utstöttningsmekanismer.

- Inkludering av olikheter
- Normmedvetenhet
- Förebyggande arbete mot mobbning och kränkningar
- Klass och socioekonomisk betydelse för skolsituationen
- Sexualitet, samtycke och relationer

Lärandemål:

- Kunna redogöra för begreppen normer, normkritik och normmedvetenhet.
- Känna till diskrimineringsgrunderna och hur dessa tas upp i läroplanen.
- Kunna resonera kring vad det betyder att aktivt motverka alla tendenser till diskriminering och kränkande behandling.
- Kunna resonera och diskutera kring genus och jämställdhetsarbete i skolan
- Känna till hur olika minoriteter har diskriminerats och fortfarande diskrimineras, samt kunna resonera kring hur skolan och lärarassistenten aktivt ska motverka detta.
- Kunna resonera kring intersektionalitet och maktstrukturer
- Känna till vikten av att använda ett inkluderande språk och att få människor att känna sig representerade utifrån ett minoritetsperspektiv.
- Känna till hur skolan kan arbeta med sexualitet, samtycke och relationer
- Kunna resonera kring den socioekonomiska betydelsen i samhället

5. Anpassningar och särskilt stöd

Utbildningsområdet behandlar teorier och perspektiv på de olika förutsättningar och behov som skapar skilda villkor för elevers lärande, utveckling och socialisation. Inom området avhandlas svårigheter elever kan möta i skolan, skolans kompensatoriska uppdrag, metoder för att stödja och stimulera elever till lärande, utveckling och socialisation, samt olika förhållningssätt till elever i behov av anpassningar och stöd.

- Funktionsnedsättningar och skolsvårigheter

- NPF (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar)
- Dyslexi, dyskalkyli och matematikångest
- Tydliggörande pedagogik
- TAKK (tecken som stöd)
- Extra anpassningar, särskilt stöd
- Skolans kompensatoriska uppdrag

Lärandemål:

- Kunna reflektera kring hur lärarassistenten kan stötta elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd
- Ha kunskap om olika NPF-diagnoser
- Förstå hur NPF påverkar den enskilda eleven och hans situation i skolan.
- Känna till och kunna arbeta med och producera bildstöd
- Lära sig grunderna kring tecken som stöd och förstå skillnaden mellan teckenspråk och tecken som stöd
- Känna till hur skolor arbetar med anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram.

6. Kommunikation och Konflikthantering

Utbildningsområdet belyser kommunikationens betydelse för etablerandet, utvecklandet och upprätthållandet av pedagogiska relationer i skolan. Inom området behandlas hur formell och informell kommunikation i och kring skolan påverkar elevernas lärande, utveckling och socialisation. Centralt innehåll är även verktyg för kommunikation samt teorier och strategier kring konflikthantering.

- Lågaffektivt bemötande
- Kroppsspråk
- Kommunikationskunskap
- Konflikthantering
- MI - motiverande samtal

Lärandemål:

- Att vara förtrogen med lågaffektivt förhållningsätt
- Att få ett medvetet arbetssätt där lärarassistenten kan hantera, utvärdera och förändra sitt arbetssätt, utifrån situation och elever.
- Att förstå vad kroppsspråk utstrålar och statusförhållande i kroppsspråk
- Ha lärt sig om och provat MI (motiverande samtal)

7. Dokumentation och administration

Utbildningsområdet behandlar den dokumentation och kommunikation som är kopplad till det pedagogiska arbetet, med tonvikt på utveckling av digital kompetens, mentorskap, anpassningar och särskilt stöd. Inom ramen för utbildningsområdet ges även grundläggande förståelse för administrativa uppgifter som kan förekomma inom yrkesuppdraget.

- IT i skolan
- Närvarosystem, med exemplet Schoolsoft
- Lärplattform, med exemplet Google Classroom
- Kopiering och laminering
- Dokumentation vid konflikter, kränkningar och kontakt med vårdnadshavare
- Dokumentation kring extra anpassningar och särskilt stöd

Lärandemål:

- Ha grundläggande datakunskap
- Kunna göra dokumentation av konflikter, kränkningar och kontakter med vårdnadshavare i samband med detta.
- Ha kännedom om hur dokumentation och utvärdering av IUP, extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram kan se ut.

8. Pedagogisk professionell utveckling

Utbildningsområdet handlar om att kunna använda de teoretiska kunskaperna i praktisk handling. Detta sker genom totalt åtta veckors praktik i skolverksamhet. Denna är uppdelad i två delar, en på hösten och en på våren. Praktiken ska ge möjlighet att studera verksamheten och att under handledning gradvis utveckla och omsätta de teoretiska kunskaperna till praktisk erfarenhet. Praktiken innebär en praktisk tillämpning av övriga utbildningsområden samtidigt som det fördjupar de teoretiska kunskaperna och ger den blivande lärarassistenten en möjlighet att ringa in och förstå lärarassistentens roll i skolan.

- Två praktikperioder på sammanlagt 8 veckor
- De två praktikperioderna ska vara på olika skolor och i olika stadier.

Lärandemål:

- Kunna omsätta sina teoretiska kunskaper till arbetet i skolans värld
- Utforska samt befästa sin roll som lärarassistent och vuxen i skolan

9. Fördjupningsarbete

Fördjupningsarbetet är en del av utbildningen där deltagaren kopplar samman teori och praktik, Fördjupningsarbetet ska ha förankring i yrkesrollen och följa en vetenskaplig arbetsgång samt vara utformad som en kortare vetenskaplig rapport. Arbetet kan baseras på teori, men också på planerad och genomförd verksamhet. Syftet med fördjupningsarbetet är att förstå och arbeta med den vetenskapliga process och metodik som är en grundsten i den svenska skolan.

- Skriftligt fördjupningsarbete
- Muntlig redovisning av sitt arbete
- Opponentskap på annat arbete

Lärandemål:

- Skriva och redovisa ett fördjupningsarbete på ett vetenskapligt sätt
- Möjlighet att utifrån intresse fördjupa sig i ett för yrket intressant område

10. Lokal profil

Skolans huvudman är IOGT-NTO rörelsen och det genomsyrar skolans värdegrund.

- Beroende - medberoende
- Alkohol och narkotika
- Barn i missbruksmiljö
- Alkoholnormen

Lärandemål:

- Ha kunskap om beroende och medberoende
- Ha grundläggande kunskap om alkohol och andra droger
- Känna till hur barn och unga påverkas av att leva i missbruksmiljö
- Kunna resonera kring alkoholnormen

Examinationsformer som förekommer i utbildningen:

- Aktivt deltagande i kursens moment för att bidra till både det individuella och det kollektiva lärandet.
- Skrivuppgifter
- Grupparbeten
- Muntliga och skriftliga redovisningar av olika slag
- Praktikuppföljning

Litteratur och material:

- Beteendeproblem i skolan av Bo Hejlskov Elvén, förlag: Natur och kultur (2020)
- Lärarassistentens handbok av Helène, Lind Wallerstedt, förlag: Gleerups (2021)
- Autism och ADHD i skolan - handbok i tydliggörande pedagogik av Sjölund, Jahn, Lindgren, Reuterswärd, förlag: Natur och kultur (2017)
- MI motiverande samtal, praktisk handbok för skolan av Barbro Holm Ivarsson
Förlag Gothia
- Hjärnsmart lärande av Nilsson, Winqvist. Förlag: Novellix (2017)
- Fördjupningsarbeten en handledning av Björn Ericson förlag: AB Björnen
- Webbkurs Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation från Region Uppsala
- Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet (LGR 22)
- Material "Ludde" från JUNIS och materialet "Klasskompisar" från JUNIS
- materialet "När en förälder dricker för mycket" från JUNIS
- Aktuella artiklar, texter, filmer, radio- och TV-program, teater och skönlitteratur.